

J. STRUHÁRIK:

Na „Dušičky“ o dušičkách.

I. O tých, ktorí usnuli.

I. Tess. 413: »Nechcít pak, aby ste nevěděli,
bratří, o těch, kteříž zesnuli...«

Francúzsky minister zo 17. storočia, kardinál Mazarin, na smrteľnej posteli zavzdychal: »Moja úbohá dušička, čo bude s tebou? Kam ideš? Ako je to, že bol kardinálom, vysokým hodnosťom rímskej cirkvi; a pri konci nevedel, kam ide jeho duša? Lebo miloval svet a veci sveta, peniaze väčší ako slovo Božie. »Svět pak hyne i žádost jeho«; a kto svet miluje, so svetom zahynie.

Jeho anglický rovesník, materialistický (hmotársky) filozof Tomáš Hobbes, ktorý sa posmieval náboženstvu, pokladajúc ho za plod strachu, povedal v hodinu smrti, ktorej sa bál: »Mne nastáva skok do temnosti«. Samozrejme, kto nejde za svetlom, »kdo chodí ve tmách, neví, kam jde« a pri konci nastáva mu skok do »temnosti zevnitřních«, kde bude »pláč a škřípení zubů«.

Tito dvaja a mnohí iní vraj »slávní« ľudia umierali neslávnne, bez nádeje, lebo sa odvrátili od svetla. Ale milovníkov slova nenecháva Boh v temnosti, ani v nevedomosti o posledných veciach. Apoštol istoty viery a čistoty života po smrti, apoštol Pavel píše: »Nechciť pak, aby ste neveděli, bratři, o těch, kteříž zesnuli, aby ste se nermoutili, jako i jiní, kteříž naděje nemají«. Aby sme sa nermútili... Je to možné? Netrúchliť za tými, ktorí nás opustili, ktorí nám odrazu zmizli? Je možné nezaplakať, keď srdce boli? Nuž plač, milá duša, aj tvoj Pán plakával; ale nekrič, nebedákaj, to Pán nemá rád. Počúvam, že v niektorých dedinách, keď príde do domu smrť, najímajú si ženy, aby bolo čím viac plaču. Takéto »nariekačky« Pán vyhnať by z domu smútku i dnes, ako ich vyhánal z domu Jairovho. Plač, ale svoj žiaľ nerozhlasuj svetu. Pravý zármutok je ako pravá modlitba: neukazuje sa pred ľuďmi, ale skrýva sa v pokojíku. Plač, ale nie bez nádeje; plač, ale s mierou a s vierou. Nezabúdaj, že keď v slzách sedíš, Pán stojí pri tebe, ako stál pri plačúcej Marii v záhrade, a chce sotreť tvoje slzy, chce nás tešiť v zármutkoch, aby sme sa kresťania nermútili »jako i jiní, kteříž naděje nemají«.

A či je nejaké potešenie proti smrti? Mnohí hľadajú útechu nie proti nej, ale v nej proti tomu, čo bude po nej a čo oni zapierajú, tvrdiac, že so smrťou je koniec všetkému životu. Taká je útecha bezbožných: v zániku hľadajú útočisko proti zahynutiu. Biedna to útecha, ale aj daromná: od toho, čo príde po smrti, smrť nezachráni, hrob neukryje. O bezbožníkoch hovorí Boh: »Byť se pak do země zakopali, i odtud by je ruka má vzala« (Amos 92).

»Kamžbych zašiel od ducha tvého? Aneb kamžbych pred tváň tvou utekl?« Toto slovo žalm. platí nielen pred hrobom, ale i za hrobom.

Darmo hlásajú hmotári, že so smrťou je všetkému koniec, darmo zapierajú ríšu duchovní: zapieraním môžu ju zastierať sebe aj iným, ale nemôžu spraviť to, aby jej nebolo. A potom — ľudské srdce sa s takou múdrosťou nikdy neuspokojí. Srdce túži po úteche. Kde ju najde? U ľudí? Keď smrť príde medzi ľuďmi, ľudia alebo onemejú alebo plačú. I to je útešné, súcit ľudí, ktorí vedia plakať s plačúcimi. Ale srdce chce viac, chce istotu. Ono chce vedieť o tých, ktorí usnuli; ono chce mať v týchto veciach svetlo. Kto nám ho rozsvieti?

Niektorí kresťania na »Dušičky« zapaľujú sviečky na hroboch svojich zosnulých. Prečo to robia? Chcú tým prejaviť túžbu za svetlom vo veciach záhrobných? Zapaľujú ho sebe? Alebo na počesť zosnulým? Ti ho nepotrebujú. Veď ani nie sú v hroboch; sú alebo v ríši temnosti alebo v ríši svetla. Týmto posledným sviečka bola by zbytočnou, lebo ich sláva Božia osvecuje, ich sviecou je Beránek (Zjev. Jána 21 23); a tým prvým sviečka nepomôže. Ani k jedným, ani k druhým neprenikne svetlo zemské. Nepotrebujú ho.

No, potrebujeme svetlo my, ktorí ideme údolím stínu smrti. Múdry kazateľ hovorí: »Příjemnět jest zajisté světlo, a milá věc očima vidětí slunce« (Kaz. 117). To je pre oči; a pre srdce? Srdce v mrákotách smútku len vtedy sa poteší, keď sa mu zasvieti svetlo. Nie svetlo slnečné, ani svetlo obyčajnej sviečky, ale svieca Božieho slova, svetlo evanjelia. Lebo veď ktože iný nám môže posvietiť do tajomstva záhrobného života? Kto okrem toho povie nám pravdu

o tých, ktorí usnuli? Mal by sa azda niekto z nich vrátiť sem a povedať nám, ako sa majú zosnuli za hrobom? To bola žiadosť boháča, ktorý po krátkom rozkošnickom živote na zemi dostal sa do miesta muk a posolstvom zo záhrobia chcel ratovať svojich bratov. Ale bolo mu rečené: »Majít Mojžiše a proroky, nechť jich poslouchají«. A ty, milá duša, máš ešte viac svetla: okrem zákona a prorokov máš evanjelistov a apoštolov. Nestačí ti to? Chceš namietat s boháčom, že posolstvo mrtvých bolo by účinnejšou výstrahou živým, ako posolstvo živého Boha? Chceš odhovárať Bohu a povedať »nie«, keď Boh hovorí »áno«? Chceš držať s tými, ktorým nestačí Ježiš, apoštolovia, proroci, slovo Božie? Ktorí hľadajú priame spojenie so zosnulými a preto vyvolávajú duchov (špiritisti), aby od nich prijali poučenie o záhrobnom živote a ukojili svoju zvedavosť? To je cesta zdanlive duchovná, v skutočnosti však telesná, ľudská, svojvoľná, cesta nebezpečná, ktorá už mnohých pripravila o rozum; a čo je najdôležitejšie, cesta hriešna, Bohom zakázaná, ktorý nechce, aby sme sa dopytovali »duchov«, ale Ducha Svätého. »Nemá-liž se lid na Bohu svém dotazovati? K mrtvým-liž místo živých má se utíkati? K zákonu a svědectví!« (Izaiáš 8 19-20). To hovorí Boh. Nežiadaj si zjavovanie mrtvých proti vôli Božej; ver slovu Božiemu. A hlavne: drž sa Toho, o ktorom svedčia zákon i proroci, evanjelisti i apoštolovia, ktorého nám poslal Boh k spaseniu, ktorý premôhol smrť a menuje sa Životom. Jeho sa pýtaj, a On ti odpovie a Jeho odpoveď máš v Biblii. Otvor si ju a spolu so mnou čítaj, čo učí Boh o tých, ktorí usnuli.

Už to slovko »zesnuli« hovorí mnoho o nich.

Neumreli, usnuli, spia. Koľko útechy i v tom jednom slovičku! Spia a odpočívajú. Duch Boží povedal o nich: Blahoslavení sú, ktorí v Pánu umierajú; lebo oni spia a odpočívajú od prác.

Žalmista hovorí o nás ľuďoch: »Jsou sen...«
Áno, sme sen. Nielen náš zemský život, ale i naše hrobové odpočívanie je len sen. Povieš: dlhý sen, pridlhý spánok. Od Abrahamovej smrti prešlo bezmála 4 tisíc rokov. Nám je to veľa. Ale jemu je to len sen.

Vďaka Bohu, že náš hrobový odpočinok je len sen. Aká býva dlhá i len jedna noc, keď je bez sna. Bdiacemu dlhá, ale spiacemu krátka. A hrobová noc, i keby to bolo tisíce rokov, je tiež krátka tomu, kto ju prespí.

Toto je prvé svedectvo slova Božieho o našich zosnulých, že spia. Ale spí len ich prach, to, čo bolo zo zeme vzaté a navrátilo sa do zeme. V hrobch odpočívajú ich porušiteľná čiastka. Ale tá neporušiteľná, nesmrteľná, Duch je v rukách Božích. To je ešte väčšie potešenie. Chceš vedieť, ako sa majú v Pánu zosnuli? V rukách Božích dobre sa majú. Myslíš si, že by im bolo lepšie tu? Alebo lepšie nám tu

»na světě, kde jest pouhá marnost,
kde každý den svou bídu má,
kde vždy nová přihází starost,
kde hřích a zlost se rozmáhá?«

(Tran. č. 671. v. 2.)

Nie; lepšie im je tam, lepšie ako nám tu, preto spievame o nich:

»Ó, jak jste vy přešťastní, kteříž jste zemřeli
a v Ježíši svůj časný život jste zavřeli!
Již jste ušli všem bidám, v kterých my vězíme,
Již vás těší Kristus Pán, my pak zde upíme«.
(Funebrál č. 194. v. 1.)

Bohabojný stavec očekával poslední svoju hodinku. Detom a vnukom, okolo jeho smrteľného lôžka stojacím, zdálo sa, že sa nemocný usmieva. Keď otvoril oči, opýtali sa ho, prečo sa usmieval? Stavec odpovedal: Prišli mi na um všetky radosti môjho života, a musel som sa usmiať, keď som si pomyslel, akú dôležitosť pripisujú ľudia takým maličernostiam. Potom sprítomnil som si všetky trpkosti životné a radoval som sa, že sa blížia ku koncu. Konečne pomyslel som si na smrť, a musel som sa usmiať strachu ľudí, že sa boja posla Božieho, ktorý ich zbavuje utrpenia.

Takáto je útecha pri smrti tých, čo sú Kristoví; ktorí vedia, čo vedel apoštol Pavel a majú to v srdci zapísané: »Žádný zajisté z nás není sám sobě živ, a žádný sobě sám neumírá« (Rim. 147). Ti sa nemusia smrti báť, ani sa rmútiť bez nádeje, rukami zalamovať a trhať si vlasy za tými, ktorí usnuli. Lebo vedia, že zosnuli spia.

Chceš na to svedectvá, dôkazy? Hľadaj ich v knihe života. Otvor si ju, otvor uši, srdce a čuj, čo hovorí Pán života: »...prijde hodina, v ktorej všickni, ktoríž v hrobách jsou, uslyší hlas jeho« (ev. Jána 528), t. j. hlas Syna človeka. To je slovo Toho, ktorý hriechu neučinil. Môžeš Mu dôverovať; Jeho slovo je pravda. Podľa tohoto slova príde čas, keď sa zosnuli prebudia zo svojho spánku. Zobudí ich On.

Chceš viac než slovo sľub? Chceš to nielen počuť, ale i vidieť? Chceš vidieť, ako vie Pán uskutočniť svoje slovo? Ako vie zobúdzat zosnulých? Ako vie navrátiť životu mrtvých? Otvor znovu knihu Božiu a čítaj pozorne svedectvá Ducha Božieho o skutkoch Kristových. Čítaj menovite, čo je napísané v ev. Matúša 9. kap. 18, 19, 23—25 v. o vzkriesení dcéry Jairovej; v ev. Lukáša kap. 7. v. 11—15 o vzkriesení mládenca v Naim; v ev. Jána 11. kap. 1—44 v. o vzkriesení Lazara. Ale nestačí len čítať a prečítať; pri čítaní popros Ducha Svätého, aby ti otvoril oči. Len tak uvidíš slávu Božiu a moc Pánovu.

Evanj. sv. Matúš uvádza ťa do domu smútku. Tam vidíš smrteľné lôžko, na ňom vystretú dievočku, okolo nej smutiacu rodinu, trubačov, »i zástup hlučící« (nariekačky). Ale čo je hlavné, vidíš tam Ježiša, a počuješ z úst Jeho utešené, velebné slovo: »Odejdeť; nebo neumřela děvečka, ale spí«. Všetkým ostatným umrela; Jemu len spala. Ale neverili Mu, vysmiali sa Mu. Nevera posmieva sa úteche viery, že je smrť len sladkým snom. Pán vyhnal posmevačov z domu; nevera nemala vidieť slávu Božiu. Keď bol dom vyčistený od posmevačov, stalo sa, čo v prvej chvíli vyvolalo zdesenie rodičov, ale potom ich veľký žiaľ premenilo v radosť ešte väčšiu. Pán priblížil sa k zosnulej a zobudil ju. »I vstala ta děvečka«.

Čo píše evanj. sv. Lukáš o mládenkovi, jedinom synovi matky vdovy, to sa stalo za bránami Nacin na ceste do cintorína. Na tejto ceste niet pomoci, pohrebný sprievod svojim spevom priznáva víťazstvo smrti ukrutnej:

»Nie rada, léčení,
nie žalost, kvílení,
nie přítel prospěšný není;
vše co svět má,
od smrti mne nevyjedná...«

(Fun. č. 99. v. 3.)

A jednako prišla pomoc i na poslednej ceste. Prišla v Ježišovi, ktorý sa približoval k bráne mesta práve vtedy, keď vynášali mrtvého mládenca. Z mesta vychádzala smrť a k mestu približoval sa život. Stretly sa život a smrť. Človek, keď sa stretne s takýmto sprievodom, alebo sa vyhne s obnaženou hlavou alebo sa pripojí. Ježiš neurobil ani jedno, ani druhé. Neuhnul pohrebnému sprievodu, nevyhnul sa smrti, smrť musela ustúpiť pred Ním. Ježiš zastavil pohrebný sprievod. A keď potešil plačúcu matku, oslovil mrtvého: »Mládenče, toběť pravím, vstaň!« A mŕtvý počul toto slovo: posadil sa a začal hovoriť. Život zastavil smrť, Život premôhol smrť, Život zahnal smrť! Kristus, Život náš!

A teraz poď ešte ku hrobu Lazarovmu a pozoruj, čo sa tam dialo. Počuješ skuhranie židov: »Nemohl-liž tento, kterýž otevřel oči slepého, učiniti, aby tento neumřel?« Nemôhol prísť prv? Veď zprávu o nemoci Lazarovej dostal včas; prečo meškal, prečo sa nevybral hneď do Betanie? Keď prišiel, bolo pozde. Sestry Lazarove, Marta i Maria, pri jeho príchode nezdržaly sa narážky na toto opozdenie: »Pane, kdybys ty byl zde, bratr můj byl by neumřel«. No my musíme byť Pánovi vďační práve za toto opozdenie. Keby bol prišiel včas a bol ho uzdravil i tak by toto evanjelium bolo ute-

šujúce, akými sú všetky zprávy evanjelistov o uzdravovaní nemocných. Ale takto je toto evanj. o vzkriesení Lazarovom útešnejšie a utešenejšie. Posvätná to bola chvíľa a požehnaná, keď Pán Ježiš zastal nad hrobom, v ktorom Lazar ležal už štyri dni. Kto je v hrobe už štyri dni, ten sa z neho nevráti. To je naša mienka. Ale »nejsouť myšlení má, jako myšlení vaše« — hovorí Boh. A Pán Ježiš je Synom Božím, a pri hrobe Lazarovom zjavená bola sláva Syna Božieho. Na jeho rozkaz zodvihli kameň, ktorý bol k hrobu privalený. Z miesta porušenia zavial mrtvolný zápach. Mrtvola bola v rozklade. Všetci prítomní mali v hlave jednu myšlienku: »Prišiel pozde«. Mylili sa, pre Pána nejestvuje slovo »pozde«. Len my sme bezmocní proti smrti a hrobu; Pán je mocný, mocnejší ako smrť. V hrobovom tichu pozdvihol najprv oči svoje k nebu a prehovoril s večne živým Otcom svojim, ale hneď zatým zvolal veľkým hlasom: »Lazaře, poď ven!« A hľa, sláva Božia zakmitne sa nad hrobom a Lazar vychádza z neho živý. Tak ukázal Pán veriacim i neveriacim, že je vzkriesenie i život a že kto verí v Neho, i keby umrel, bude živý. A ty, milá duša, máš istotu, že tvoj Ježiš je živým a mocným Vykupiteľom, ktorého poslúcha všetko, nielen more a nemoce, ale i smrť a hrob.

A tento Ježiš postaví sa raz i nad hrobami, ku ktorým vychádzaš a v ktorých spia tvoji zosnulí, áno postaví sa i nad tvojím hrobom a zavolá: »Poďte von!« Týmto kráľovským slovom otvorí hroby a vyvolá všetkých, ktorí v nich odpočívajú a ktorí na Jeho slovo opustia svoje tmavé komôrky ako kedysi Lazar. Vstanú, ako vstávajú ráno deti, keď ich matka zobudí.

A ako matka oblieka deti po nočnom odpočinku, tak »Ježiš v peknou sukni obleče ťe v den soudní« (Tran. č. 665. v. 3.) Navráti ti, tvojmu duchu to, z čoho ťa smrť vyzliekla, navráti telo, ktoré spalo a v spánku obrátilo sa na prach. Namiesto toho prachu dá ti krajšie telo, slavné, duchovné telo (čítaj o tom svedectvo v I. kor. 15 kap. v. 35—49). Také telo, v akom vstal Pán z mrtvých a v akom sa ukazoval učeníkom za 40 dní po svojom z mrtvých vstaní. Tak si ťa obleče, abys' Mu bol podobný telom, aby tvoje terajšie ponížené a porušiteľné telo »bylo podobné k telu slávy Jeho« (Filip 321). Preto zaspieval náš Tranovský:

»Vím, že při posledním soudu
z prachu země vzkříšen budu;
přijmu tělo oslavené,
v novou kůži oblečené«.

Toto všetko urobí Ten, ktorý hovorí: »Já živ jsem, i vy živi budete« (ev. Jána 14 19.). On to môže urobiť, lebo má moc nad smrťou, nad živými i mrtvými. Jeho skutky, slávne, divné, božské skutky svedčia o tom, že zosnuli spia. A keď sen pominie, prebudia sa. Jeho slovo, Jeho skutky sú nám zárukou, že sa tak skutočne stane. Sú zálohou, predavkom budúceho vzkriesenia. Čo sa stalo v dome Jairovom, pri bránach naimských a pri hrobe Lazarovom, to urobil na ukážku nám, ako bude, keď pride ešte raz do tohoto údolia smrti s mocou a slávou velikou: »mrtví v Kristu vstanou nejprv« (I. Tess 4 16.). V prvom príchode privolať bol len niekoľkým: Vstaň! V druhom príchode privolá všet-

kým: Vstaňte! A mrtví vstanú. Za toto ti ručí Jeho slovo, Jeho skutky.

Ale najväčšou zárukou je nám On sám, živý Vykupiteľ. Lebo On nielen iných kriesil, ale i sám vstal z mrtvých po svojom umučení. Prelomil svoj hrob, prelomí i naše. Lebo »jakož v Adamovi všickni umírajú, tak i skrze Krista všickni obživení budú« (I. Kor. 15 22.). V liste k Rim. v kap. 8. vo verši 10. a 11. čítame: »...jestliť Kristus v vás, tedy ač telo umrteno jest pro hřích, však duch živ jest pro spravedlnost. Jestližeť pak Duch toho, kterýž vzkřísil Ježiše z mrtvých, ve vás přebývá, tedy ten, kterýž vzkřísil Krista z mrtvých, obživí i smrtelná těla vaše, pro přebývajícího Ducha Jeho ve vás«. Sme »vštipení« s Kristom, sme Jeho ratolesťami, ak sme Ho prijali a ak je v nás. A ako je ratolesť spojená so stromom a berie život z neho: tak je spojené Pánovo z mrtvých vstanie a vzkriesenie k životu večnému tých, ktorí sú Jeho ratolesťami. Keby nebol vstal v mrtvých Kristus, nevstali by ani tí, ktorí v Nom usnuli. »Ale vstal z mrtvých Kristus, prvotiny tých, ktoríž zesnuli« (I. Kor. 15 20.). A preto vstanú i naši zosnuli; i my vstaneme z mrtvých. Preto mohol veriaci otec na smrteľnej posteli potešovať svojich plačúcich synov a dcéry takto: »Keď ste boli maličkí, ukladával som vás večer do postielok; či ste sa vy vtedy báli zlého? Mňa teraz ide uložiť k spánku môj nebeský Otec, a ja sa nebojím, lebo viem, že ma zobudí, keď svitne ráno večného dňa«. Nemohli by sme sa takto potešovať, keby Ježiš nebol vstal z mrtvých, keby nebol živý. Ale Ježiš vstal, Ježiš žije. A tento živý Ježiš je našou nádejou; preto sa nemusíme rmútiť, ako iní, ktorí túto nádej, tohoto Ježiša nemajú.

Reformátora dr. M. Luthera v duchovnej úzkosti vedelo potešiť jedno slovo: Vivit t. j. žije. Týmto slovom popísal raz stôl, dvere, steny svojej izby; a keď sa ho domáci opytovali, čo to má znamenať, dal im toto vysvetlenie: »Ježiš žije, a keby nežil, nechcel by som žiť ani jednu hodinu. Ale On žije a v Nom žijeme i my, lebo povedal: Já živ jsem, i vy živi budete«. Jeho erbom bola päťlistová ruža, okolo nej päťhláskové slovo: Vivit — žije (Lutherova ruža). Áno, Ježiš žije; preto »vzkříšení čekáme« a vzkříšení veríme.

Alebo sa to »od vás za nepodobné k víře soudí, že Bůh křísí mrtvé?« (Skutky ap. 268.) Veď ešte aj len Voltaire, posmevač, ruhač a rozhodný nepriateľ Kristov, musel raz povedať istej zvedavej dáme rozumné slovo o vzkriesení: »Vzkriesenie, madám, je vec veľmi jednoduchá; ktorý stvoril človeka raz, môže ho stvoriť i druhýraz«.

Veľký prírodovedec, Izák Newton, keď sa ho raz opýtali, ako bude môcť byť pri vzkriesení posbieraný prach, na ktorý sa obrátili mrtví, vzal za hrst železných pilín, pomiešal s prachom a pieskom a odpovedal protiotázkou: »Kto z vás môže povyberať tieto piliny z prachu?« Keď sa nik nehlásil, pochytil magnet, podržal nad smesou; pilinky, pravda, ihneď povyskakovali a do jednej poprilepovali sa na magnet. A potom prehovoril vážnym hlasom: »Kto dal magnetu túto príťažlivosť, ten si iste poradí s ľudským prachom v deň najposlednejší«. Ježiš je magnetom naším; keď sa ukáže na zemi viditeľne, ukáže sa i prach, ktorý je v zemi. »Já vím, že Vykupitel můj živ jest, a že v den nejposlednější nad prachem se postaví« (Jób 19 25).

A tento živý Vykupiteľ je svetlom, veľkým svetlom v mrákotách smrti a hrobu. Aj tvojim svetlom, milá duša? Môžeš s presvedčením spievať:

»Však vím, že v tmavém hrobě
Pán Ježíš jest světlem mým«?

(Tran. č. 490. v. 4.)

Lebo v tmavom hrobe len tak môže byť Ježíš tvojim svetlom, ak si s Ním vchádzal do hrobu, ak si Jemu žil a s Ním umreš. Toto svetlo nos v srdci; s týmto svetlom v srdci (a nie so sviečkou v rukách) navštevuj hroby. S týmto svetlom v srdci nebudeš sa rmútiť pri nich, ako iní, ktorí nádeje nemajú; bez tohoto svetla zostaneš v tme, v zármutku, slzách i pri elektrickom svetle.

Toto svetlo je pre všetkých, Ježíš chce byť svetlom sveta. Potešenie evanjelia proti smrti je pre každého smrteľníka. A jednako mnohí (aj mnohí kresťania dľa mena) zomreli a umierajú bez tejto útechy, bez svetla, bez istoty vzkriesenia, bez nádeje večného života. Prečo? Lebo žili bez nádeje, bez svetla; milovali »více tmu, nežli světlo«. Neprijali Svetlo, nemali Ho v srdci, odišli z tohoto sveta bez Svetla. Ľudia bez tohoto Svetla nemajú potešenia proti smrti; pri hrobe oddávajú sa zúfalemu bôľu. Zvoľ si Krista, unikneš zúfalstvu, a budeš mať útechu proti smrti, nádej živú, že lúčenie je len do času.

Pravda, ani to časné lúčenie nebýva bez slz. Plačeme, keď milých odprevádzame na poslednú cestu; plakávame, keď navštevujeme ich hroby. Tam a vtedy si uvedomujeme, že smrť je zhubcom, hrob

zkazou, miestom porušenia. Ale kto má Svetlo v srdci, ten plače s mierou a vierou. Ten si práve tam a vtedy pripomína slovo Hospodinovo: »Z ruky hrobu vyplatím je, od smrti vykúpim je; budu zhubcom tvým, ó smrti; budu zkažením tvým, ó hrobe« (Ozeáš 13 14). Smrť je zhubcom, hrob je zkazou; ale Boh zaslúbil zhubiť tohoto zhubcu a zkažiť túto zkazu. Toto slovo splnilo sa v Kristu Ježiši. Keď za nás umieral na križi, vtedy nás vykupoval od smrti; a keď vstal z mrtvých, stal sa zhubcom smrti. Keď bol položený do hrobu, vyplácal nás z ruky hrobu; a keď ho na tretí deň prelomil, stal sa zkazou hrobu. A preto, ktorí ste Kristovi, nermúťte sa bez nádeje, ale »potěšujte jedni druhých těmito slovy«.

